

Focusövningen tillbaka

Övningen Focus är tillbaka. Under en vecka i mars genomförde flygvapnet och luftvärnet en luftförsvarsövning i Norrland. Focus-övningen har sedan 1970-talet visat sig betydelsefull för metod- och taktikutveckling. Därför bedöms övningen som viktig för att bevara och förstärka personalens kompetens.

Text & foto: PETER LIANDER

Flygförband som ingick i den tidigare 1. Flygeskadern, E 1, deltog under en längre tidsperiod i en årlig övning kallad Focus. När E 1 lades ner för några år sedan upphörde även Focus, den sista genomfördes 1994.

Men nu har övningen Focus återuppstätt. Det skedde under en vecka i mars och platsen var övre Norrland.

I år deltog ett fyrtiotal flygplan i övningen, samt helikoptrar ur två heli-

kopterkompanier från 1. Helikopterbataljonen i Boden.

Samövning med luftvärnet

Focus-övningarna har alltid bedrivits i samarbete med luftvärnet, så även i år. Luftvärnet deltog denna gång med 700 man, varav drygt 500 värnpliktiga. Personalen kom från fyra olika förband, varav tre från södra Sverige.

Övre Norrland erbjuder nära nog ide-

aliska förhållanden för en flygövning som Focus. Det finns gott om luftrum och stora obebyggda områden medger lågflygning. Flygningen kan därför genomföras på ett taktiskt riktigt sätt under ett helt flygpass, vilket ger ett stort övningsutbyte. Det finns dessutom möjlighet att avlysa stora områden för övrig flygverksamhet. Därmed kan telestörningsutrustning användas, utan menlig inverkan på den civila luftfarten.

Övningsområdet var stort, 180 000 kvadratmeter.

– Det sträcker sig ungefär från Vidsel upp till trakten av Gällivare och begränsas i väster av fjällkedjan, berättar major Christian Christensen och chef för divisionen "Johan Röd" från F 10 i Ängelholm.

Divisionen var under Focus 99 baserad på Vidsel-basen med sina AJS 37 Viggen. FlygvapenNytt gjorde ett kort

besök hos Johan Röd när ungefär halva övningen hade genomförts. I ett stort rum arbetade piloter, störsystemoperatörer och underrättelsepersonal med att förbereda en kommande flygning.

Flyg 16 timmar per dygn

Christian Christensen berättar att divisionen under övningen genomförde spanings- och attackuppdrag mot flygbasen utanför Jokkmokk.

– I övningen representerar den en fientlig flygbas som är i ett uppbyggnadsskede. I spelet ingår att den försvaras av luftvärn och att flygverksamhet bedrivs där i begränsad omfattning.

– Varje pass genomförs som ett så kallat gruppföretag. De innebär att fyra AJS 37 samverkar i en insats mot målet. De assisteras av två störflygplan J 32E Lanser, från FMV, som hjälper till att störa luftvärnet.

En laserreflektorpod monteras på en Viggen. Reflektorerna användes för att luftvärnet skulle kunna utvärdera sina "träff"-resultat.

– Två av planen över bombkapselanfall mot målet, medan de två resterande gör en spaningsinsats, avslöjar Christian om det kommande flygpasset.

– I övningens senare del kommer vi att samverka med jaktflyg, som kommer att ge oss skydd mot fientligt jaktflyg, fortsätter divisionschefen.

Flygövningarna genomfördes från klockan åtta på morgonen till klockan 22 på kvällen. De olika förbanden tilldelades egna så kallade blocktider i övningsområdet, vilket innebar att de

En AJS 37 Viggen klagörs med en motmedelskap-sel U221A. Under övningen Focus 99 användes telekrigsutrustning i stor omfattning.

kunde operera utan att behöva ta hänsyn till andra flygaktiviteter.

Snabb utvärdering

Vid divisionen fanns också två samverkansofficerare från luftvärnet. De hade kontakt med sina kollegor som försvarade Jokkmokks-basen och kunde rapportera till piloterna om hur respektive anfall hade förlöpt. Normalt hade piloterna cirka en timme efter landningen en preliminär rapport om hur det hade gått. Detta gjorde att man tvingades anpassa taktiken, med de tidigare erfarenheterna som grund, inför nästa insats.

Under tidigare Focus-övningar har utvärderingen gått betydligt långsammare.

Den nu relativt snabba återmatningen av information om utfallet gjorde övningen mera realistisk och upplevdes som värdefullt av de berörda.

Jaktflyg

För jaktflygets del var det framför allt tre uppgifter som skulle övas. Eskort och skydd av attack- och spaningsflyg har redan nämnts. Likaså övades planering och genomförande av samordnade insatser tillsammans med transportflyg och telekrigsförband.

Jaktversionen av Viggen har utvecklats för att kunna beväpnas med den nya

Löjtnant Ulf Persson spanar efter fientligt jaktflyg genom en glaskupa i taket på TP 84 Hercules. Nedan ses Ulf iklädd en ny typ av flygstridsväst.

DELTAGARE I FOCUS 99

Flygförband

F 7 Såtenäs	TP 84 Hercules
F 10 Ängelholm	AJS 37 Viggen SK 60
F 17 Ronneby	JA 37 Viggen
F 21 Luleå	AJS 37 + JA 37 Viggen
I. Hkpbat Boden	HKP 9A

Luftvärnsförband

Lv 2 Visby
Lv 3 Norrtälje
Lv 6 i Halmstad
Lv 7 Boden

Tillämpningen av motmedelssystemet i TP 84 Hercules var ett viktigt inslag i Focus 99. Här prepareras systemet inför en övningsflygning.

roboten Rb 99 AMRAAM, vilken ingår i huvudbeväpningen av JAS 39 Gripen. Övningen gav tillfälle att arbeta vidare med utvecklingen av det taktiska uppträdandet med AMRAAM-beväpningen. Detta berörde även de markbaserade stridsledningsförbanden.

Hercules fällde facklor

Transportflygheten vid F 7 i Såtenäs deltog i övningen med två TP 84 Hercules, som var baserade på F 21 i Luleå. I övningens inledande skede, För-Focus, transporterade de upp en del av luftvärnsförbanden från södra Sverige till Jokkmokk. Därefter övades bland annat taktisk flygning mot luftvärnsskyddade områden samt samordnade uppdrag tillsammans med störflygplan.

Besättningarna tränades också i hanteringen av motmedelssystemen ombord. I samband med detta fälldes facklor, som används till att avleda robotar med värmemålsökare, över skjutområdet nordväst om Vidsele.

Viktig övning

Under senare år har övningar av den här storleken inte kunnat genomföras i flygvapnet. Men det är en allmän uppfattning att större övningar är nödvändiga för att kunna bibehålla personalens kompetens.

Major Christian Christensen framhåller att en övning som Focus är viktig:

– Under en sådan här övning kan man pröva och utveckla sin taktik. Det ges möjligheter till att praktisera och verifiera funktionen hos olika system. Här visas också betydelsen av motmedelssystem.

För luftvärnshåll anser man också att Focus-övningen är betydelsefull. Överstelöjtnant Ulf Persson är chef för luftvärnets stridsskola i Norrtälje:

– Vi fick chansen att öva på ett sätt som vi inte gjort på länge. Övningen har ett bra upplägg och genomfördes i ett lämpligt område. Teknikutvecklingen gör också att det finns bättre förutsättningar för samordning och ledning av insatserna.

Major Christian Christensen är chef för Viggen-divisionen vid F 10 i Ängelholm.

– Det är också oerhört viktigt för att kunna samöva med och mot kvalificerat stridsflyg, kommenterade Ulf Persson i samband med ett besök av flygvapnets generalinspektör, generalmajor Jan Jonsson.

Även Jan Jonsson, som också var övningsledare, var mycket nöjd med att Focus 99 kunde genomföras.

– Focus kommer i framtiden att vara ett årligt inslag i övningsverksamheten, sade han i samband med en presskonferens på Jokkmokks-basen. ■

Generalmajor Jan Jonsson, flygvapnets generalinspektör, var övningsledare under Focus 99. Här i samtal med major Göran Hagman, chef för I. Flygunderhållskompaniet vid F 10 i Ängelholm.